

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

Quid spectandum in personis, quæ mouendæ sunt ad affectus. Capvt V.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

se affinem esse negat: vtri creditis? Nominato tantum auctore, & reo, permotus rei indignitate populus, accusationem repulit: Tantum, vel muta eloquentia, cum auctoritate coniuncta, semper habuit ponderis.

Quinta a- las.

V. Huic auctoritati plurimum fauet ætatis maturitas, cui honor, & imperium naturæ ipsius calculo videtur attributum. Satis fuit Augusto ad tumultum inter nobilissimos iuvenes excitatum, protinus compescendum, dixisse. *Audite iuvenes senem, quem iuuenem senes audierunt.*

Plusarchi in apoph.

Hæc omnia eloquentiæ mirum in modum inferuiunt.

Sexta elo- quentia vi.

VI. Iam quod caput est, ei, qui ad sublimes illos motus assurgere cupit, grandem esse oportet eloquentiam, acrem, neruosam, incitatam, non quæ primo impetu fidat, & collabatur, sed quæ perpetuis innutrita rebus crescat, & fecunderur. Accedere oportet vocem, neruos, & latera, quæ contentionem illam ferant, & inardescens animi, velut flammam commodè sustentent. Si quis ita est comparatus, ut hæc subsidia, quam promptissima habeat, poterit dubio procul in ratione affectuum versari non infeliciter: sin contra, & auctoritas deest, & eloquentia, periculosum est aggredi: sunt enim è pelui (quod aiunt) fulgura, fulgores videlicet, ex vasculorum nitore vibrati, qui pueros tantum terriant, nocendi vim nullam habent, quin post speciem quandam, & inanem pompam grauitatis, soluantur in risum. Sed ipsa licet eloquentiæ vis magna sit, desit tamen doctrinæ, & virtutis, ac cæterorum, quæ auctoritatem conciliare solent opinio, nescio, quo pacto grauiores persone, non aguntur his motibus; quod indignum sua amplitudine existiment. Alienum, quo superiores vbiq; videri volunt, in suo pectore regnantem, & quasi triumphantem admittere. Itaque succensent, quod ait Longinus, *ὡς πᾶδες ἀφρονες ὑπὸ τεχνίτου ῥήτορος σχηματίους κατασυρίζομενοι*, quod Alexander Phereus declarauit, qui Poetam multauit, quo in tragœdia Hecuba *καθ' ἑαυτὴν* cōscripta, non nihil commotus, & ad miserationis affectus, à quibus ob singularem ingenij seuitiam abhorrebat, fuerat infle-

XUS.

Quid spectandum in personis, quæ mouenda sunt ad affectus.

CAPVT V.

Spectandi verò sunt imprimis auditores, quos cupis permouere, à quibus rei permagnum pendet momentum; qui cum natura plerunq; distinctissimi sint, varias quoque, & multiplices sortiuntur affectiones. Alij ad iras, & odia faciles miserationibus non magis mouentur, quam caures Marpesiæ. Alij viri boni, & *ἀπιδάμωτοι*, nec non pueri, & femine ad doloris, & misericordiæ affectus, facillime impelluntur, ad iras, & odia languescunt. Alij tencro quidem ingenio præditi, sed longorere rerum vsu, atque assuetudine firmati, ut nihil multum mirantur, sic neque miserantur. Alij toti sunt in rerum intelligentia, & eruditione perquirenda, graues, austeri, difficiles, a mollissimis illis affectionibus longè remoti. Alij denique naturæ ipsius, & educationis vitio, quasi *cornis fibris* (quod ait Poeta) *καλ' ἑ*, stupore magis, quam crudelitate nihil sentiunt. Dicitur non potest, quot sint hominum genera, & quam variè se habeant ad affectus: Idcirco prudentissimo oratori, diligenter erit obseruandum, quod cuiusque sexat stomachus.

Varia ani- morum de- scriptio ad affectum.

Cognoscat autem, si inspiciat quale sit hominum, apud quos agat ingenium, quæ educatione à tenero formati, quibus persuasio- nibus imbuti, quibus instructi moribus, quæ ætate, quo sexu, quæ conditione, & nonnunquam in priuatis, quæ valetudine, habitudine corporis, denique, quo loco, quo tempore, accedat ad mouendum.

Primum igitur ingenium (ut superiori libro ostendi) infinitas habet varietates, ut non vnum quidpiam homo videatur, sed multiplex, & in omnem partem versatile, ut ait Synesius.

Ingenium cognoscendum.

Οὐχ ἀπλοῦντι χρέμα οὐδὲ μονοειδὲς ἀνθρώπου. Ἀλλὰ σιωπῶντι ὁ θεὸς ἐπὶ τῆς ψυχῆς οὐσίας, ὀχλον διωόμεον παμμιγῆ τε καὶ πάμφωνον, καὶ ἰσμεν οἶμα ὑδρας θηρίον ἀτοπώτερον, καὶ μᾶλλον τι πολυκί- φασιν.

Synesius ad Arcad. Imp.

Non enim simplex quidpiam, & vniformis natura homo est. Sed ad huius vnus animalis constructione m, turbam quandam facultatum miscellanea m, atque omnigenam

6039

UNIVERSITÄTS- BIBLIOTHEK PADERBORN

